

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20 września 2021 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego małżonków S. E. oraz B. E. (1) wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ul. (...) o powierzchni 108,6 m² pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł., dla którego nie jest prowadzona odrębna księga wieczysta lub odrębny zbiór dokumentów, o wartości 505.000 zł;
2. ustalił wartość nakładów z majątku osobistego S. E. na majątek wspólny na kwotę 505.000 zł, oddalając wniosek o rozliczenie nakładów z jego majątku osobistego na majątek wspólny w pozostałym zakresie;
3. oddalił wniosek B. E. (1) o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny;
4. dokonał podziału majątku wspólnego S. E. oraz B. E. (1) w ten sposób, że składnik majątkowy wymieniony w punkcie 1. przyznał na wyłączną własność S. E., bez wzajemnych spłat lub dopłat;
5. nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi na rzecz adw. J. G. kwotę 10.800 zł, w tym należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz B. E. (1);
6. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi od S. E. kwotę 2.283,71 zł tytułem częściowego zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych;
7. w pozostałym zakresie nie obciążył stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. E. i B. E. (2) z domu B. zawarli związek małżeński w dniu 26 grudnia 2003 roku.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie sygn. akt XII C 786/13 rozwiązał przez rozwód związek małżeński S. E. i B. E. (1), z winy męża.

Strony nie zawierały umów majątkowych małżeńskich.

Na mocy umowy sprzedaży z dnia 20 grudnia 2005 roku, zawartej w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...), S. E. i B. E. (1) nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ulicy (...), wraz z prawem do wkładu budowlanego i udziałem członkowskim. Małżonkowie oświadczyli, że nabycia dokonują do majątku wspólnego.

Wartość spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ulicy (...), według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej oraz aktualnych cen rynkowych, wynosi 505.000 złotych.

Całość środków na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego, to jest łącznie 265.000 złotych, pochodziła z należących do S. E. środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży stanowiącej jego wyłączną własność nieruchomości położonej w Ł. za kwotę 230.000 funtów szterlingów. S. E. przekazał na rachunek B. E. (1) następujące kwoty: 32.186,55 złotych w dniu 15 listopada 2005 roku, 243.808,40 złotych w dniu 13 grudnia 2005 roku i 32.916,60 złotych w dniu 30 stycznia 2006 roku.

Nabyty przez byłych małżonków dom jednorodzinny wymagał remontu, wykończenia oraz umeblowania. W domu zostały położone nowe podłogi, zrobione gładzie, pomalowano ściany, wymieniono drzwi, schody, zostały wykonane remonty łazienek i kuchni, a także prace w ogrodzie. Małżonkowie wykonali remont częściowo ze środków należących

do majątków osobistych każdego z nich, a częściowo za środki uzyskiwane z bieżących dochodów. Większość mebli znajdujących się w domu stanowiła wyłączną własność B. E. (1), zostały nabyte jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego i pochodziły z należącego do niej mieszkania przy ulicy (...). Po zakupie domu małżonkowie musieli również ponieść koszt prowizji agencji nieruchomości oraz montażu systemu alarmowego.

Dokonując zakupu domu małżonkowie ustalili, że wejdzie w skład ich majątku wspólnego, przy czym B. E. (1) zobowiązała się do zwrotu na rzecz S. E. połowy wartości ceny nabycia. Środki miały pochodzić ze sprzedaży należącego do niej mieszkania położonego w Ł. przy ulicy (...). Ostatecznie B. E. (1) nie zapłaciła mężowi jakichkolwiek umówionych środków, natomiast przez kilka lat wynajmowała należące do niej mieszkanie, zaś środki uzyskane z tytułu czynszu najmu przeznaczała na bieżące potrzeby rodziny.

B. E. (1) w dniu 28 lipca 2000 roku sprzedała należący do niej lokal mieszkalny numer (...) położony w Ł. przy ulicy (...) za kwotę 60.000 złotych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy spór ogniskował się przede wszystkim w zakresie kwestii poczynionych przez strony nakładów na majątek wspólny z majątków osobistych małżonków. Strony pozostawały bowiem całkowicie zgodne w zakresie składu majątku wspólnego, a także tego, że środki pieniężne przeznaczone na jego zakup pochodziły w całości z majątku S. E.. Pomimo tego, że względu na dyspozycję art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., na wstępie należy wyjaśnić podstawę faktyczną i prawną ustalenia przez Sąd, że w skład majątku wspólnego małżonków S. E. oraz B. E. (1) wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ulicy (...) o powierzchni 108,6 m², pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł..

W dacie zawarcia związku małżeńskiego stron obowiązywał kodeks rodzinny i opiekuńczy w pierwotnym brzmieniu. W dniu 19 lipca 2004 roku została opublikowana ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r., zmieniająca m.in. regulacje dotyczące stosunków majątkowych małżeńskich. Zasadniczo weszła ona w życie po upływie 6 miesięcy od jej opublikowania, a zatem w dniu 19 stycznia 2005 roku. Zgodnie z unormowaniem art. 5 ust. 1 ustawy zmieniającej, przepisy ustawy stosuje się do stosunków w niej unormowanych, chociażby powstały przed jej wejściem w życie, chyba że przepisy ust. 2-7 stanowią inaczej. Powyższe oznacza, że dla oceny przynależności spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ulicy (...) zastosowanie znajdują przepisy nowe.

Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków (art. 31 § 1 k.r.o.). Z kolei zgodnie z art. 33 pkt 10 k.r.o., do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. W obliczu bezspornego faktu dotyczącego pochodzenia środków na nabycie przedmiotowego prawa z majątku osobistego wnioskodawcy – środków pieniężnych uzyskanych przez niego ze sprzedaży mieszkania położonego w Ł., jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego, przedmiotowa nieruchomości nabyta w całości ze środków pochodzących z majątku osobistego wnioskodawcy, powinna co do zasady wchodzić w skład jego majątku osobistego, jako tzw. surogat (art. 33 pkt 10 k.r.o.). Zasada surogacji polega na tym, że zaliczeniu do majątku osobistego każdego z małżonków podlegają przedmioty nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej w zamian za przedmioty, które stanowiły majątek osobisty tego z małżonków. Dotyczy to w szczególności przedmiotów majątkowych nabytych przed powstaniem wspólności majątkowej. Warunkiem zastosowania tej zasady jest tożsamość zdarzenia powodującego wyjście jednego składnika majątkowego z majątku osobistego i wejście w to miejsce innego składnika oraz ekonomiczna równowartość obu przedmiotów. Dopuszczalna jest przy tym zarówno surogacja bezpośrednia, tj. taka gdy jeden przedmiot majątkowy zastępuje drugi, jak i surogacja pośrednia kiedy nabycie „nowego” składnika majątkowego następuje w zamian za środki finansowe uzyskane za przedmiot dotychczasowy. W literaturze rozróżnia się surogację przedmiotową, kiedy nabycie danego przedmiotu majątkowego następuje wyłącznie ze środków pochodzących z majątku osobistego jednego z małżonków oraz surogację wartościową, kiedy dany przedmiot nabywany jest za środki pochodzące zarówno z majątku osobistego

jednego z małżonków, jak i z majątku wspólnego. Należy przy tym dodać, że surogacja wartościowa powstaje w wyniku poniesienia takiego nakładu lub wydatku z majątku osobistego na majątek wspólny, który powoduje powstanie roszczenia o jego zwrot, dochodzonego w późniejszym czasie na podstawie art. 45 k.r.o. Właśnie to roszczenie wchodzi do majątku osobistego jako surogat nakładu lub wydatku. S. przedmiotowa polega zaś na zastąpieniu przedmiotów majątkowych wyłączonych z majątku osobistego przedmiotami majątkowymi nabytymi w zamian za te pierwsze także do majątku osobistego.

Skutek surogacji następuje z mocy samego prawa. Nabycie w drodze surogacji nie wymaga zatem ujawnienia w treści czynności prawnej. Do jego osiągnięcia nie jest w szczególności potrzebne oświadczenie woli małżonków.

Zarówno w orzecznictwie sądów powszechnych, jak i literaturze, za dopuszczalne uznane zostało jednak uchylene działania surogacji mocą zgodnych oświadczeń woli małżonków, że dany składnik majątkowy wejdzie w skład ich majątku wspólnego. Powyższe oznacza, że działanie surogacji może zostać zmodyfikowane wolą małżonka, na którego rzecz surogacja ma nastąpić. W szczególności małżonek ten może wyrazić wolę, aby nabyty przedmiot wszedł w skład majątku wspólnego, przy czym wola uchylene surogacji musi być wyrażona w tej samej czynności prawnej, przez którą nastąpiło nabycie danego przedmiotu majątkowego. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w całości podziela pogląd dopuszczający możliwość uchylene skutków surogacji rzeczowej. Należy bowiem zauważyć, iż jedną z naczelnych zasad prawa cywilnego jest autonomia woli stron, która powinna być respektowana w takich granicach, w jakich nie sprzeciwia się bezwzględnie obowiązującym przepisom prawa ani zasadom współżycia społecznego. Wskazać należy, iż skoro ustawodawca dopuszcza możliwość zawarcia umowy, na mocy której zasadniczo wszystkie składniki majątkowe nabyte jako surogat majątku osobistego zostaną objęte małżeńską wspólnością majątkową (art. 49 § 1 k.r.o. a contrario), to a maiori ad minus za dopuszczalną należy uznać umowę, mocą której tylko jeden składnik nabyty jako surogat majątku osobistego wejdzie w skład majątku wspólnego.

Stanowisko to znajduje również oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Analiza orzeczeń Sądu Najwyższego prowadzi do wniosku, że przyjęcie surogacji następowało z tego powodu, że małżonkowie nie składali odmiennych oświadczeń woli. W sprawie IV CSK 521/12 (postanowienie SN z 10.04.2013 r., LEX nr 1331353) surogacja nastąpiła, gdyż podpisując umowę z deweloperem żona uczyniła to w imieniu własnym, a środki na zakup należące do jej majątku osobistego oraz uzyskane w drodze umowy pożyczki zawartej bez wiedzy i zgody męża (tak też SN w wyroku z 6 kwietnia 2016 r. w sprawie IV CSK 385/15, w którym dokonując darowizny mąż oświadczył, że darowany majątek stanowi jego majątek osobisty). W innych orzeczeniach Sąd Najwyższy analizował sytuacje, w których prawo majątkowe weszło do majątku osobistego jednego z małżonków na zasadzie surogacji, bez składania w tym względzie jakichkolwiek oświadczeń woli przez małżonków (np. uchwała SN z 19 sierpnia 2009 r. w sprawie III CZP 53/09 dotycząca przekształcenia użytkownika wieczystego w prawo własności czy postanowienia z 20 czerwca 2008 r. w sprawie IV CSK 60/18 dotyczące przekształcenia spółdzielczego prawa do lokalu w prawo własnościowe). Analiza poglądów wyrażonych w wypowiedziach judykatury i nauki prawa prowadzi zatem do konkluzji, że dopiero niezłożenie przez małżonków jakichkolwiek oświadczeń woli co do tego do jakiego majątku nabywają dany przedmiot lub też złożenie oświadczenia, że nabycie następuje do majątku osobistego jednego z nich, otwiera Sądowi drogę do badania czy mamy do czynienia z realizacją zasady surogacji. W przeciwnym razie, tj. wówczas gdy małżonkowie postanowili, że nabywają dany przedmiot do majątku wspólnego, należy uznać, że dokonali rozporządzenia swoim majątkiem osobistym na rzecz majątku wspólnego. Nie ma podstaw do tego, aby odbierać małżonkom prawo do wyłączenia zasady surogacji w drodze stosownego oświadczenia woli.

W niniejszej sprawie mieliśmy do czynienia z uchylene skutków surogacji rzeczowej. W akcie notarialnym zawierającym umowę sprzedaży, na podstawie której małżonkowie nabyli spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego położonego w Ł. przy ulicy (...), znajduje się zgodne oświadczenie, iż nieruchomości ta wejdzie w skład ich majątku wspólnego. Oświadczenie to wyraża zatem wolę uchylene surogacji rzeczowej. Powyższa okoliczność jawiła się jako bezsporna także w toku postępowania, byli małżonkowie wprost potwierdzili, że ich wolą było nabycie prawa do majątku wspólnego. Uznać zatem należy, że wnioskodawca swoją wolą wyrażoną w umowie nabycia

spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego uchylił skutek surogacji rzeczowej i tym samym przedmiot tej umowy zamiast do jego majątku osobistego wszedł do majątku wspólnego.

Uchylenie skutku surogacji rzeczowej nie oznacza jednak, że małżonek z którego majątku osobistego zostały wyłożone środki na zakup danego składnika majątkowego nie może żądać zwrotu tychże środków. Małżonek ten uzyskuje bowiem jednocześnie w momencie uchylenia surogacji rzeczowej roszczenie o zwrot wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny (art. 45 k.r.o.) Roszczenie to może być dochodzone po ustaniu wspólności majątkowej i to bez względu na to, czy małżonek zastrzegł sobie zwrot wyłożonych z majątku osobistego środków, czy też tego nie uczynił. Nie ma jednak przeszkód, aby wolą tego małżonka wyłączyć także takie skutki surogacji. Musi to jednak wynikać z wyraźnego lub dorozumianego oświadczenia woli tego małżonka. Podkreślić też należy, że sama treść przepisu art. 45 § 1 k.r.o. wskazuje na to, że w przypadku woli małżonka uchylenia skutku surogacji rzeczowej i wejścia określonego przedmiotu do majątku wspólnego mimo nabycia go za środki z jego majątku osobistego, może on żądać zwrotu wydatku poniesionego z majątku osobistego na nabycie tego przedmiotu do majątku wspólnego. Co do zasady bowiem tylko w sytuacji uchylenia surogacji rzeczowej może wchodzić w grę żądanie zwrotu wydatków, o którym mowa w art. 45 § 1 k.r.o. O ile bowiem nakład polega na wydatkowaniu środków na przedmiot wchodzący już w skład majątku wspólnego lub osobistego, to wydatek to wyłożenie środków na samo nabycie danego przedmiotu do określonej masy majątkowej.

W niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, że wolą wnioskodawcy było także wyłączenie możliwości żądania przez niego zwrotu wydatków, jakie poczynił z majątku osobistego na majątek wspólny w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego. Wręcz przeciwnie, strony zgodnie twierdziły, że według pierwotnych ustaleń B. E. (1) miała zwrócić na rzecz męża połowę wartości nabytego prawa, do czego jednak ostatecznie nie doszło. Wydatki te, obejmujące koszty związane z nabyciem tego przedmiotu, stanowiły pełną wartość nabywanego prawa w wysokości 265.000 złotych. Jak wskazano bowiem powyżej, wnioskodawca wykazał, że cena nabycia tej nieruchomości została w całości uiszczona z środków pieniężnych stanowiących jego majątek osobisty.

Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że sporne prawo, z uwagi na fakt, że zostało nabyte w trakcie związku małżeńskiego, weszło na zasadzie art. 31 k.r.o. w skład majątku wspólnego stron postępowania. Wartość składnika stanowiącego majątek wspólny została z kolei ustalona na podstawie niekwestionowanej przez żadną ze stron opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości.

Zgodnie z art. 45 § 1 k.r.o. każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. W niniejszej sprawie wnioskodawca poczynił wydatek na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego wchodzącego w skład majątku wspólnego poprzez pokrycie ze swojego majątku osobistego całej ceny nabycia tej nieruchomości. W świetle przywołanego przepisu w orzecznictwie przyjmuje się, że przy rozliczaniu nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny należy ustalić stosunek ułamkowy tych nakładów do wartości rynkowej rzeczy należącej do majątku wspólnego z chwili jej nabycia (lub wytworzenia), a następnie odnieść tę wielkość do wartości z daty podziału.

Uwzględniając powyższe rozważania Sąd ustalił, że S. E. poczynił wydatek z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 505.000 złotych. Skoro bowiem z jego majątku osobistego pochodziła całość środków na nabycie spornego prawa, to pokrył on 100% wartości rynkowej rzeczy z chwili jej nabycia. Z kolei aktualna wartość rynkowa nabytego składnika majątkowego została ustalona na kwotę 505.000 złotych, a zatem taka też wartość została przyjęta przez Sąd jako wydatek wnioskodawcy poczyniony z majątku osobistego na majątek wspólny stron.

Sąd Rejonowy oddalił natomiast dalej idący wniosek S. E. oraz wniosek B. E. (1) o rozliczenie dokonanych przez nich nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, jako nieudowodnione. W ocenie Sądu Rejonowego, w odniesieniu do roszczenia wynikającego z art. 45 § 1 zd. 2 k.r.o. obowiązek przedstawiania okoliczności faktycznych i dowodów spoczywa na stronach, których aktywna postawa ma istotne znaczenie w przebiegu postępowania cywilnego, tzn. ma być "siłą napędową" procesu cywilnego. Takie uregulowanie nie oznacza, że sąd jest biernym obserwatorem przebiegu postępowania. Ustawodawca pozostawił sądowi prawo do przeprowadzenia z urzędu dowodów niewskazanych przez

stronę (art. 232 zdanie drugie k.p.c.), jednak ta aktywność ma charakter uzupełniający i nie może prowadzić do naruszenia zasady „równości broni” stron. Obowiązek działania z urzędu dotyczy bowiem wyłącznie roszczeń o zwrot nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty małżonków.

W toku postępowania zarówno wnioskodawca, jak i uczestniczka wskazywali na nakłady, które mieli poczynić na należący do majątku wspólnego dom położony w Ł. przy ulicy (...). Stanowiska stron były ze sobą sprzeczne w odniesieniu do zakresu wykonanych remontów, jak również pochodzenia środków na ich wykonanie. Wnioskodawca wskazywał, że remont został wykonany z jego majątku osobistego pochodzącego ze sprzedaży nieruchomości w Ł., zaś uczestniczka wskazywała na przeznaczenie środków uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...). Strony nie wykazały jednak w zasadzie żadnej aktywności dowodowej celem udowodnienia swoich roszczeń, zarówno co do zasady, jak i wysokości (art. 6 k.c.). W toku niniejszej sprawy nie wystąpiły natomiast żadne szczególne okoliczności, które uzasadniałyby ingerencję ze strony Sądu w zaoferowany przez uczestników postępowania materiał dowodowy, przede wszystkim dlatego, że strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał za nieudowodniony zakres poczynionych nakładów, ich wartość oraz pochodzenie środków na ich wykonanie.

Abstrahując od powyższego, wnioski o rozliczenie nakładów podlegały oddaleniu także na podstawie art. 45 § 1 zd. 3 k.r.o. zgodnie z którym, nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności. W powyższym zakresie uczestnicy byli zgodni, że ewentualne nakłady miały na celu przystosowanie nieruchomości do potrzeb małżonków oraz ich małoletnich dzieci. Chodziło tu bowiem o wykonanie podstawowych prac remontowych, wykończeniowych oraz w zakresie umeblowania. Wobec powyższego Sąd Rejonowy nie miał wątpliwości, że byłyby to nakłady, które z upływem kolejnych lat trwania małżeństwa, uległy zużyciu w celu zaspokojenia potrzeb rodziny. Na to wskazuje również treść opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, z której wynika, że nieruchomość jest w średnim stanie technicznym i tak naprawdę wymaga kolejnego remontu lub co najmniej odświeżenia. Skoro zatem były to nakłady zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, celem ustalenia ich ewentualnej wartości konieczna byłaby opinia biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, jednakże nie na okoliczność ustalenia nominalnej wartości poczynionych nakładów, a w celu ustalenia kwoty, o którą wartość majątku uległa zwiększeniu według stanu na dzień ustania wspólności. Tego rodzaju inicjatywy dowodowej strony w oczywisty sposób nie wykazały, a zatem roszczenia w tym zakresie podlegały oddaleniu, jako nieudowodnione.

Mając na uwadze zgodne wnioski stron Sąd Rejonowy przyznał spółdzielcze własnościowe prawo do domu jednorodzinnego na wyłączną własność S. E.. Jednocześnie należało zastrzec, że podział majątku następuje bez wzajemnych spłat lub dopłat, co z kolei wynikało z faktu, że poczyniony przez wnioskodawcę wydatek odpowiadał wartości majątku wspólnego, zaś wobec okoliczności przyznania spornego składnika na jego rzecz, żadna część poczynionego wydatku nie podlegała zwrotowi, albowiem odpowiadała jego udziałom w majątku wspólnym.

W toku postępowania wygenerowane zostały koszty sądowe, które tymczasowo poniósł Skarb Państwa w łącznej wysokości 15.191,50 złotych, w tym 4.215,58 złotych tytułem wynagrodzenia biegłego, 175,92 złotych tytułem wynagrodzenia tłumacza oraz 10.800 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu. Uwzględniając treść art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz dyspozycję art. 520 k.p.c., Sąd Rejonowy nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych od wnioskodawcy kwotę 2.283,71 złotych (połowa wynagrodzenia biegłego oraz wynagrodzenie tłumacza).

Jednocześnie Sąd Rejonowy nie obciążył wnioskodawcy oraz uczestniczki obowiązkiem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych w pozostałej części (art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 k.p.c.).

Apelację od powyższego postanowienie wywiodła uczestniczka B. E. (1), zaskarżając je w części, tj.:

- w zakresie punktu drugiego postanowienia w części określającej ustalenie wartości nakładów z majątku osobistego S. E. na majątek wspólny na kwotę 505.000 złotych;

- w zakresie punktu 3 postanowienia w całości;

- w zakresie punktu 4 postanowienia w części orzekającej brak spłat i dopłat od S. E. na rzecz uczestniczki B. E. (1).

Zaskarżonemu postanowieniu uczestniczka zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia a mianowicie:

a) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad logicznego wnioskowania i braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, przejawiające się w błędnym ustaleniu, że wartość nakładów z majątku osobistego S. E. na majątek wspólny stron wynosi 505.000 zł w sytuacji gdy wartość nakładów wnioskodawcy wynosi 265.000 zł i równa jest wartości spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego z daty jego nabycia;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. mające istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia zebranych w sprawie dowodów oraz pominięciu dowodów istotnych dla sprawy między innymi takich jak umowa sprzedaży mieszkania uczestniczki Rep. A nr 651/2000, przesłuchania stron, wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi, wydanego w sprawie o sygn. akt: XIIC 786/13, co w konsekwencji doprowadziło do dokonania przez Sąd I instancji wadliwych ustaleń faktycznych na podstawie których Sąd oddalił wniosek uczestniczki o rozliczenie nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny stron i nie zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwoty 120.000 zł tytułem spłaty;

c) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na nieuprawnionym przyjęciu, że w niniejszej sprawie nie ma podstaw do przyznania na rzecz uczestniczki spłaty w wysokości 120.000 zł podczas gdy wartość wspólnej nieruchomości wzrosła w trakcie trwania małżeństwa stron o kwotę 240.000 zł co winno skutkować rozliczone kwoty 120.000 zł między stronami po połowie;

d) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na nieuprawnionym przyjęciu, że wniosek uczestniczki o rozliczenie nakładów winien być oddalony z uwagi na fakt, iż nakłady te zostały zużyte na zaspokojenie potrzeb rodziny podczas, gdy poczynione nakłady zwiększyły wartości wspólnej nieruchomości stron;

e) art. 327¹ ust. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie wszystkich elementów umożliwiających prawidłową kontrolę zaskarżonego orzeczenia a w szczególności nie wskazanie przez Sąd faktów, które uznał za udowodnione, a które uznał za nieudowodnione, dowodów na jakich Sąd się oparł oraz które z nich uznała za wiarygodne a którym odmówił przymiotu wiarygodności;

f) art. 321 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie wnioskodawcy i ustalenie wartości nakładów z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny stron na poziomie 505.000 zł w sytuacji gdy wniosek obejmował żądanie ustalenia, że S. E. poczynił nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny stron w kwocie 308.911,55 zł;

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że wartość nakładów S. E. na majątek wspólny stron wynosi 505.000 zł w sytuacji gdy wartość nakładów wnioskodawcy równa jest wartości domu (spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego) z daty jego nabycia;

3. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że strony wspólnie ustaliły, że uczestniczka zwróci wnioskodawcy połowę wartości nabytej nieruchomości w sytuacji gdy z materiału dowodowego wynika, że to wnioskodawca oczekiwał, wręcz żądał zwrotu połowy wartości nieruchomości;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego to jest:

a) art. 45 § 1 zd. 3 krio poprzez błędne jego zastosowanie i uznanie przez sąd, że poczynione przez B. E. (1) nakłady uległy zużyciu w celu zaspokojenia potrzeb rodziny w sytuacji, gdy nakłady poczynione przez uczestniczkę tj. wymiana balustrad balkonowych, wymiana schodów wewnętrznych drewnianych wraz z poręczami, wymiana terakoty na balkonie, wymiana instalacji elektrycznej, nasadzenie krzewów ozdobnych, montaż instalacji alarmowej, zwiększyły wartość nieruchomości w dacie ustania wspólności majątkowej małżeńskiej;

b) art. 45 § 1 zd 2 z art. 567 § 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji oddalenie wniosku uczestniczki o rozliczenie nakładu z jej majątku osobistego na majątek wspólny stron;

c) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy w okolicznościach niniejszej sprawy zasadnym było zasądzenie na rzecz B. E. (1) kwoty 120.000 zł, która to kwota stanowi 1/2 różnicy pomiędzy ustaloną przez Sąd wartością nakładów S. E. na wspólna nieruchomości a wartością spółdzielczego własnościowego prawa do domu jednorodzinnego z daty jego nabycia;

Przy tak sformułowanych zarzutach uczestniczka wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez ustalenie, że wnioskodawca S. E. poniósł nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny w łącznej wysokości 265.000 zł, zasądzenie od S. E. na rzecz B. E. (1) kwoty 60.000 zł tytułem zwrotu nakładów z jej majątku osobistego na majątek wspólny oraz zasądzenie od S. E. na rzecz B. E. (1) kwoty 120.000 zł tytułem spłaty udziału w majątku wspólnym;

2) zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej uczestniczkce z urzędu za postępowanie apelacyjne, według norm prawem przepisanych;

3) w razie oddalenia apelacji, na podstawie treści art. 102 k.p.c. w zw. z art. 103 § 3 pkt. 2 w zw. z art.183 § 6 k.p.c. o nie obciążanie uczestniczki postępowania kosztami zastępstwa adwokackiego pełnomocnika wnioskodawcy, z uwagi na jej trudną sytuację życiową oraz ekonomiczną, ale także z uwagi na postawę procesową wnioskodawcy, który swoim celowym działaniem przedłużał postępowanie i bez żadnego ważnego powodu, pomimo wyrażenia uprzednio zgody na przeprowadzenia postępowania mediacyjnego, nie przystąpił do mediacji informując o tym w dniu posiedzenia mediacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny sprawy należy poczynić następującą uwagę o charakterze formalnym.

Zgodnie z obowiązującym od dnia 2 lipca 2021 r. art. 15zss⁽¹⁾ ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1090), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu (...)19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego. Zasada ta, zgodnie z art. 6 powołanej ustawy z dnia 28 maja 2021 r. znajduje zastosowanie do wszystkich spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie. Taki stan prawny, zważywszy na datę wydania niniejszego orzeczenia, uzasadniał rozpoznanie przedmiotowej sprawy w składzie jednego sędziego.

Idąc dalej, wobec faktu, że ani w apelacji ani w odpowiedzi na apelację strony nie złożyły wniosku o przeprowadzenie rozprawy, Sąd Okręgowy uznając, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, rozpoznał apelację na posiedzeniu niejawnym (art. 374 k.p.c.).

Apelacja uczestniczki jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że art. 378 § 1 k.p.c. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd odwoławczy powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia, określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r., V CSK 677/14, nie publik.). Jednocześnie w świetle uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

Najpierw zatem należy rozpoznać zarzuty naruszenia prawa procesowego, gdyż jedynie w przypadku uznania, że postępowanie dowodowe nie było dotknięte wadami, można przyjąć, że prawidłowo został ustalony stan faktyczny w sprawie. Ponieważ zaś prawna kwalifikacja stanu faktycznego jest pochodną ustaleń, o prawidłowym zastosowaniu bądź niezastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tej kwestii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002 r. IV CKN 1532/00, Lex nr 78323). Prawidłowe zastosowanie prawa materialnego może mieć z kolei miejsce jedynie do niewadliwie poczynionych ustaleń faktycznych.

Przechodząc do oceny zarzutów podniesionych w wywiedzionej w sprawie apelacji, w pierwszej kolejności za chybione należy uznać zarzuty apelacji skierowane przeciwko ustaleniom stanu faktycznego dokonany przez Sąd Rejonowy.

Przede wszystkim należy zauważyć, że stan faktyczny niniejszej sprawy był w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia w zasadzie bezsporny, zaś spór pomiędzy uczestnikami dotyczył nie tyle stanu faktycznego a odmiennych konsekwencji prawnych, jakie strony wyciągały z istniejącego stanu faktycznego.

Nadto o bezzasadności powyższych zarzutów przesądza sam sposób ich sformułowania przez skarżącą. Okoliczności bowiem czy w wyniku niniejszego postępowania uczestniczka winna otrzymać spłatę czy to z tytułu poczynionych nakładów z majątku odrębnego, czy to z wartości nieruchomości oraz to, jaka jest wartość nakładu z majątku odrębnego wnioskodawcy na majątek wspólny, w ogóle nie należą do sfery ustaleń faktycznych. Ocena powyższych okoliczności stanowi proces subsumpcji, czyli zastosowania prawa materialnego do ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych, nie stanowi zaś elementu ustaleń faktycznych i związanych z tymi ustaleniami domniemań bądź oceny mocy i wiarygodności dowodów. W związku z tym powyższe zarzuty co najwyżej odnoszą się i zawierają w innych zarzutach wskazanych przez uczestniczkę, to jest w zarzutach naruszenia prawa materialnego.

Idąc dalej, okoliczność czy strony wspólnie ustaliły, że uczestniczka zwróci wnioskodawcy połowę uiszczonej ceny zakupu nieruchomości, czy też, że wnioskodawca wystąpił z takim żądaniem wbrew stanowisku uczestniczki postępowania, pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Okoliczność ta nie ma bowiem wpływu ani na skład majątku wspólnego uczestników, ani na jego wartość, nie wpływa też na sposób wzajemnych rozliczeń stron.

Reasumując, Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne, wobec czego bezprzedmiotowym byłoby ich powielanie w tym miejscu.

Stanowisko skarżącej stanowiło jedynie polemikę wynikającą z odmiennego postrzegania stanu faktycznego.

Niezasadny jest również zarzut naruszenie prawa procesowego w postaci art. 327¹ § 1 k.p.c..

Zgodnie z tym przepisem uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Wbrew zastrzeżeniom apelacji Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie szczegółowo wyjaśnił z jakich powodów i w oparciu o jakie dowody wyprowadził wnioski, które przesądziły o rozstrzygnięciu. Pisemne motywy zaskarżonego orzeczenia umożliwiają odtworzenie rozumowania Sądu pierwszej instancji, które znalazło wyraz w jego sentencji i pozwalają na dokonanie kontroli instancyjnej przez sąd odwoławczy. Wbrew zarzutowi apelacji uzasadnienie zaskarżonego postanowienia odnosi się w sposób kompletny do zebranego w sprawie materiału dowodowego. Oczywiście skarżąca może nie akceptować poglądów i ocen dokonanych przez Sąd Okręgowy, jest to jednak zupełnie inna kwestia nie uzasadniająca skutecznego postawienia zarzutu naruszenia przepisu art. 327¹ § 1 k.p.c..

Należy również przypomnieć, że z

arzuty naruszenia przepisów postępowania, których skutkiem nie jest nieważność postępowania, wtedy mogą być skutecznie podniesione, gdy strona skarżąca wykaże, że zarzucane uchybienie miało wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w pełni podziela przy tym stanowisko, że skoro uzasadnienie orzeczenia, mające wyjaśnić przyczyny, dla których orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu postanowienia, to wynik sprawy nie może zależeć od tego, jak zostało ono napisane i czy zawiera wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych przypadkach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z: 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003, nr 7, poz. 182; 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP nr 15, poz. 352; 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05; 24 sierpnia 2009 r., I PK 32/09; 16 października 2009 r., I UK 129/09; 8 czerwca 2010 r., I PK 29/10). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja jednak z całą pewnością nie zachodzi.

Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy nie naruszył również Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego.

Przede wszystkim w sposób prawidłowy rozliczył nakład poczyniony z majątku odrębnego wnioskodawcy na majątek wspólny, w postaci zapłaty ceny za przedmiotową nieruchomość, co czyni bezzasadnymi zarzuty naruszenia prawa materialnego, w szczególności odnosi się to do zarzutu naruszenia art. 45 § 1 i 2 krio.

W świetle tego przepisu w orzecznictwie przyjmuje się, że przy rozliczaniu nakładów poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny należy ustalić stosunek ułamkowy tych nakładów do wartości rynkowej rzeczy należącej do majątku wspólnego z chwili jej nabycia (lub wytworzenia), a następnie odnieść tę wielkość do wartości z daty podziału (por. uchw. SN z 16 grudnia 1980 r., III CZP 46/80, OSNC 1981, nr 11, poz. 206; uchw. SN z 17 kwietnia 1989 r., III CZP 31/89; uchw. SN z 5 października 1990 r., III CZP 55/90, OSNC 1991, nr 4, poz. 48; post. SN z 2 października 2008 r., II CSK 203/08).

Skoro więc, w realiach przedmiotowej sprawy, wnioskodawca poczynił nakład w postaci uiszczenia 100 % ceny za nabywaną nieruchomość, to aktualna wartość tegoż nakładu odpowiada aktualnej, wolnorynkowej wartości nieruchomości. Nie można przy tym mówić o naruszeniu przez Sąd Rejonowy przepisu art. 321 k.p.c.. We wniosku wszczynającym postępowanie wnioskodawca wskazał nominalną wartość poczynionego przez siebie nakładu wnosząc o jego ustalenie. Nie budzi więc wątpliwość, że Sąd Rejonowy dokonując rozliczenia poczynionego nakładu musiał odnieść jego wartość do aktualnych wartości majątku wspólnego. Biorąc zaś pod uwagę, że wnioskodawca nie żądał z tego tytułu zasądzenia na swoją rzecz jakiegokolwiek kwoty, a jedynie ustalenia poczynienia nakładu, nie miał ani

potrzeby, ani możliwości rozszerzenia żądania w tym zakresie, po sporządzeniu opinii przez biegłego ds. szacunku nieruchomości.

Idąc dalej skarżąca zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzuciła także nieuprawnione przyjęcie, że nierozliczone przez Sąd I instancji nakłady zużyto celem zaspokojenia potrzeb rodziny. W ocenie uczestniczki poczynione przez strony w trakcie trwania małżeństwa nakłady na nieruchomość, zwiększyły jej wartość.

W tym miejscu przywołania wymaga treść art. 45 § 1 i 2 k.r.o., który stanowi, iż każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Normatywne ujęcie art. 45 § 1 k.r.o. wskazuje, że nie wszystkie wydatki i nakłady poniesione przez małżonków będą podlegać rozliczeniom. Małżonków nie obciąża zwrot wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, jeżeli są to wydatki i nakłady konieczne, poniesione na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Z możliwości rozliczenia nie może również skorzystać małżonek, który poczynił wydatki i nakłady ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny, jeżeli zostały one zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności (zob. post. SN z 19.6.2009 r., V CSK 485/08, MoP 2009, Nr 14, s. 747).

Dla wyłączenia z obowiązku rozliczeń wydatków i nakładów koniecznych poniesionych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód obojętne jest, czy te wydatki i nakłady znajdą pełne pokrycie w dochodach, które przynoszą przedmioty należące do majątku osobistego. Wydatki i nakłady są konieczne, jeżeli są one niezbędne do zachowania przedmiotu w stanie umożliwiającym normalne z niego korzystanie. Należy do nich zaliczyć remonty, naprawy, konserwacje, wymiany zużytych części na nowe, podatki, opłaty, składki ubezpieczeniowe. (J. Ignaczewski, Rozwód i separacja, wyd. 5, Warszawa 2021).

Nie ulega przy tym wątpliwości, że skoro to uczestniczka domagała się zasądzenia z tytułu poczynionych nakładów z jej majątku odrębnego określonej sumy pieniężnej, to zgodnie z art. 6 k.c. obciążał ją ciężar dowodowy co do faktu poczynienia nakładów, tego, że zwiększyły one wartość nieruchomości oraz wartości o jaką zwiększyły one wartość nieruchomości.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy w sposób wyczerpujący i logiczny wyłożył dlaczego przyjął, że uczestniczka powyższym obowiązkom dowodowym nie sprostала. Sąd Okręgowy w pełni tę argumentację podziela i przyjmuje za własną, nie ma więc potrzeby jej ponownego przytoczenia.

Argumenty zawarte w apelacji nie zdołały podważyć prawidłowości wyводу Sądu Rejonowego, stanowią one bowiem jedynie nieuzasadnioną polemikę z oceną dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Nie naruszył wreszcie Sąd Rejonowy przepisu art. 5 k.c.. Przepis ten nie może stanowić samodzielnej podstawy do zasądzenia na rzecz uczestniczki postępowania jakiegokolwiek spłaty.

Nie wykluczając co do zasady możliwości skutecznego powołania się na zarzut z art. 5 k.c. w sprawach o podział majątku wspólnego koniecznym jest podkreślenie, iż sytuacja taka ma charakter wyjątkowy. Dodatkowo przepisy prawa nie mogą być modyfikowane przez art. 5 k.c., gdyż jego stosowanie nie może prowadzić do uchylecia bądź zmiany obowiązujących przepisów prawa. Skoro więc, jak wskazano powyżej, brak było podstaw w świetle przepisów prawa materialnego i ustalonego stanu faktycznego podstaw do zasądzenia na rzecz uczestniczki postępowania spłaty, to roszczenia takiego nie można wykreować na podstawie art. 5 k.c.. Przepis ten nie może stanowić samodzielnej podstawy roszczenia lub powództwa (por. np. wyr. SN z 24.10.2000 r., V CKN 126/00, L., gdzie stwierdzono, że art. 5 k.c. nie może być samoistną podstawą roszczenia odszkodowawczego; wyr. SN z 14.11.2013 r., II CSK 78/13, L.).

Wobec powyższego, apelacja wywiedziona w niniejszej sprawie, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlegała oddaleniu, a to na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c..

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c..

W postępowaniu nieprocesowym, odmiennie aniżeli w procesie, obowiązuje zasada statuowana w § 1 omawianego przepisu ponoszenia przez każdego uczestnika tego postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie. Zasada ta jest konsekwencją różnicy między postępowaniem procesowym, a nieprocesowym. W tym ostatnim postępowaniu nie występuje zasada dwustronności, co oznacza brak stron procesowych, w miejsce których występują uczestnicy postępowania. W myśl omawianej zasady, nie istnieje między uczestnikami postępowania nieprocesowego w ogóle obowiązek zwrotu kosztów.

Natomiast możliwość poniesienia przez jednego z uczestników wszystkich kosztów, czyli również zwrotu całości kosztów pozostałych uczestników, albo zwrotu przynajmniej części kosztów poniesionych przez innych uczestników, ma charakter wyjątkowy.

Pierwszą z takich sytuacji przewiduje art. 520 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub obciążyć nim jednego z uczestników w całości, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub ich interesy są sprzeczne. Po wtóre, w razie sprzeczności interesów uczestników, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika (art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c.). Wreszcie, możliwe jest nałożenie na jednego z uczestników obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez innych uczestników, jeżeli obciążony nimi uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 2 zd. 2 k.p.c.).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie nie zachodzi żadna z okoliczności uzasadniających zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy.

Uczestnicy postępowania byli w równym stopniu zainteresowani jego wynikiem, gdyż rozstrzygnięcie przesądzało stan prawny ich majątku, żadne z nich nie postępowało niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

Co zaś się tyczy obowiązku zwrotu kosztów uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone to przepis ten recypuje zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania, wprowadzoną przepisem art. 98 k.p.c.. Sprzeczność interesów uczestników przejawia się w sporach toczących się między nimi w danym postępowaniu nieprocesowym. Przegrywającym spór będzie ten uczestnik postępowania, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone. Jednakże zasada odpowiedzialności za wynik w postępowaniu nieprocesowym nie obowiązuje w sposób bezwzględny. Przemawia za tym wprowadzenie do § 3 omawianego przepisu pojęcia "sąd może". Daje to sądowi możliwość - w granicach swobodnej oceny - rozważenia wszystkich względów przemawiających bądź za zasądzeniem, bądź za odmową zasądzenia zwrotu kosztów poniesionych przez innego uczestnika. Uznać należy, że uzasadnione będzie obciążenie obowiązkiem zwrotu kosztów takiego uczestnika, który przez swoje oświadczenia lub nieuzasadnione wnioski spowoduje dodatkowe koszty lub zwłokę w rozstrzygnięciu sprawy. W realiach niniejszej sprawy uczestnicze nie sposób przypisać tego typu działań.

Wysokość kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnicze w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o przepisy § 8 pkt 6 w związku z § 2 oraz § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2019 roku, poz. 18 ze zmianami).

Na podstawie § 4 ust. 3 Rozporządzenia opłatę podwyższono o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług.

Biorąc pod uwagę stopień zawłości sprawy oraz nakład pracy pełnomocnika uczestniczki i jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności fakt, iż postępowanie apelacyjne

zakończyło się na posiedzeniu niejawnym, zaś w jego toku nie było prowadzone postępowanie dowodowe, brak było podstaw do ustalenia wysokości wynagrodzenia pełnomocnika uczestniczki w wysokości innej niż minimalna, przewidziana przepisami wyżej wskazanego rozporządzenia.